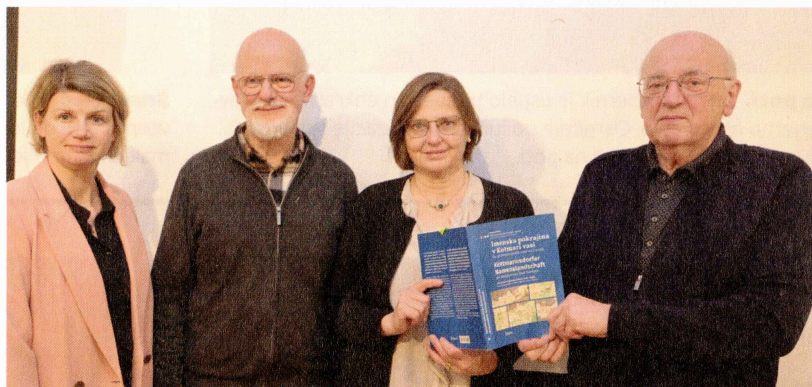

Knjiga ledinskih imen, ki orje ledino

Začelo se je s karto imen »Zemljevid Gorjancev« leta 2008, na katerega je zapisal zbrana ledinska imena Joži Pack. Deset let jih je zbiral, jih zapisoval v rožansko-gorjanskem narečju in se pri tem opiral na 100 domačinov, s katerimi je ohranjal to kulturno dediščino. Zemljevid je bil osnova za knjigo »Imenska pokrajina v Kotmari vasi na primeru petih vasi na Gurah« z 89 hišnimi in 287 ledinskimi imeni. Oseba za to knjigo o zgodovini in pomenu zemljepisnih imen v petih krajih občine Kotmara vas pa je Vinko Wieser. V to delo je vložil dobra štiri leta dela.

Takole pravi k tej dosledno v slovenskem in nemškem jeziku napisani knjigi: »Moja osebna radovednost za domače okolje in še posebej za nastanek imen sta bili povod, da sem v arhivih iskal po starejših pisnih sledih imen. Dejstvo, da marsikatera sovaščanka, marsikateri sovaščan ni več razumel pomena imena Ledina ali Dobrave, še posebej pa dejstvo, da so oblasti, njihovi uradniki in tudi številne ustanove malomarno ravnale z imensko dediščino, so me prisilile, da se lotim dela.«

Kako se je lotil dela, je Vinko Wieser predstavil v Centru k&k v Št. Janžu, v tistem prostoru, v katerem je stalna razstava zemljevidov z domačimi ledinskimi in krajevnimi imeni. Med njimi tudi karta Kotmare vasi. Sredi svojega zanimivega prikaza, kako je zbiral in odkrival pomen imen, je le vzdihnil: »Nekoliko preprosteje sem si že predstavljal projekt.« Predvsem je bil prepričan, da ne bo težko najti starih dokumentov z ledinskimi imeni. Ni obupal tudi, ko mu je priznan strokovnjak dejal, da je skoraj nemogoče najti takšen zapis z ledinskimi in hišnimi imeni. Pa je prišlo drugače. Pred kakima dvema letoma je v disertaciji naletel na opozorilo, da obstaja takšen dokument za občino Kotmara vas. To je protokol grofov Dietrichstein, posestnikov Humperka iz let 1771 in 1772. Tam je zapisanih 139 hišnih in ledinskih imen. Gospodarji so jih zapisali v slovenskem domačem

V pravih rokah.

S knjigo imen z leve: Julija Schellander-Obid, Silvo Torkar, Martina Piko-Rustia in Vinko Wieser, ki se mu je kotmirška pokrajina vžgala z imeni v spomin.

GOTTHARDT

narečju. Vinko Wieser: »Našli smo dokument, ki ponazarja prehod v modernejši svet. Grofje so se sicer branili proti reformam Marije Terezije. Vendar so si morali ustvariti boljši pregled nad podložniki. Pri opisu podložnikov so bila ledinska imena edina orientacijska pomoč, ki je označevala posamezna zemljišča. Tako nam jih je monarhija ohranila: GPS kmetov je postal osnova za GPS gospode. Uradniki Humperka so poleg imena travnikov npr. zapisali, koliko vozov sena oz. koliko škafov žita pričakujejo na nekem polju.«

Zdaj so bila na mizi zapisana imena v protokolu Dietrichstein, prav tako imena, ki jih je zbral Joži Pack za zemljevid. Kar je bilo treba sedaj še storiti, je za vsako ime najti nesporen pomen besede. Tu so bili v veliko pomoč domačini, do njih je stopal Vinko Wieser, Martina Piko-Rustia in Florian Jordan pa sta iskala v seznamu strokovne literature. Vinko Wieser je bil na terenu, znanstveniki pa so delali v kabinetu. Pri svojem delu se je Vinko Wieser zavedal ene stvari: pri iskanju odgovorov za pomen kakega ledinskega ali hišnega imena je treba gledati iz zornega kota preprostega pastirja, drvarja ali kmeta. »Naši predniki so bili natančni bistroumni opazovalci narave. Čeprav so bili nepismeni in ni bilo zemljevidov, so si ustvarili svoje orientacijske točke, jih poimenovali in jim vdahnili svojo trdoživo dušo.«

Ta predstavitev knjige je bila druga. Tudi tokrat je bilo zanimanje veliko. Gorazd Živkovič, vodja Urada za spomeniško varstvo na Koroškem, je na prvi predstavitvi knjige v občinskem centru v Kotmari vasi dejal:

»Posebnost te knjige je, da brez vas domačinov ne bi bila napisana. Saj ste vi kot žive priče časa bistveno pripomogli k uresničitvi projekta. Omenil bi tudi, da je bila to zadnja možnost za zbiranje ledinskih imen. Saj so poimenovali pokrajino kmetje in kmetice in ne gospostvo. Ker pa je kmetov vedno manj in je današnje opredeljevanje z geodetskimi podatki točnejše, grozi nevarnost pozabe teh imen. Samo s pomočjo starejše generacije jih je lahko zbiral in zapisoval Joži Pack, ki mu velja tudi pri tej priložnosti velika zahvala. Vinko Wieser je privedel projekt na znanstveno raven. Brez njegovega doslednega dela skupno z narodopisnim inštitutom Urban Jarnik ne bi bila ta naša slovenska hišna in ledinske imena v letu 2010 vključena v avstrijski seznam nesnovne kulturne dediščine.«

Dodal je še: »S pričujočo knjigo znova orjemo ledino. Ne bi vedel, da bi v Avstriji že izšla knjiga, ki s to sistematiko in tako podrobno obravnava poimenovanje pokrajine.«

Na drugi predstavitvi knjige je spregovorila o zapisovanju in standardiziranju geografskih imen Martina Piko-Rustia, Silvo Torkar pa je ob primerih pokazal, kako so se imena od nekdajnega izvirnika razvijala v današnji čas in je mogoče njihov pomen razvozlati samo na osnovi zgodovinskega zapisa v kakem dokumentu. Za pet vasi v Kotmari vasi je sedaj popolnoma jasno, kaj pomenijo. Knjiga je neke vrste zaključni dokument dolgega potovanja od prvega zapisa kakega imena do sedanjega zapisa z razlago imena od a do ž.

VINCENC GOTTHARDT